

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítisor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A Szent László-Nyomda-Részvénytársaság.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egges szám ára 4 kr.

Törvény a papok „izgatása” ellen.

(—a.) Budapesti tudósítónk távirata jelenti, s a budapesti lapok azóta megerősítik, hogy Bánffy miniszterelnök a legutolsó miniszter-tanácsban keresztül vitt egy törvényjavaslatot, melynek célja megakadályozni a papok »izgatását«. Tehát idáig jutottunk; még csak ez hiányzott.

Öt esztendei áldatlan egyházpolitikai küzdelem után szerencsésen eljutottunk az ugynevezett »kulturharc» nyílt kitéréséhez. Eljutottunk odáig, hogy a papot nyílt erőszakkal akarják megakadályozni egyik legszentebb kötelességének teljesítésében: — abban t. i. hogy felvilágosíthassa a népet vallási kötelességeiről, hogy feltárhassa hívei előtt az ország szerencsétlen állapotát, a hatalmon levőknek veszedelmes szándékát.

A bagoly fél a világosságtól. Félnek ők is, hogy ha a nép öntudatra ébred, ha megtudja azt, hogy akik az ő eddigi bizalmából a hatalmát élvezik, nem az ő javát akarják, hanem ellenkezőleg, anyagi és erkölcsi vesztére törnek, — az a jámbor nép, mely eltűrt eddig mindent, nem fog tovább tűrni, hanem kérlelhetetlenül lerázza magáról azokat, kik bizalmával oly rutul visszaéltek.

Eddig nem hitték ezt. Azt gondolták, eléggé belé verték a néphe az a meggyőződést, hogy a népnek nincs más joga, mint — adót fizetni és kormánypárti képviselőket liferálni. — Az ország népe, különösen a felvidék egyszerű népe páratlan hűséggel teljesítette idáig ezt a nemes kötelességet. A legjobb rendben van minden, — ez volt meggyőződésük.

A csáktornyai »alkotmányos« választás, különösen pedig a nyitrai »művel« kiabrándították őket. Sajnosan tapasztalták, hogy a nép már öntudatra ébredt. Hogy eltűrt mindent, de vallását bántalmazni nem engedi. Hogy sem a megfélemlítés, sem a pénz nem használ már semmit. Ha a nép haragja így terjed, meg vannak számlálva napjaik.

E szomorú tapasztalat — úgy látszik — elkeseredést szült s az elkeseredés ezt a végső eszközt szolgáltatta kezükbe.

Természetes dolog, hogy még a javaslat sem lévén előttünk, ahhoz részletesen nem szólhatunk. De elég maga a terv felmerülése, hogy a legelszántabb küzdelemre szólítsa nem csak a papokat, nemcsak a néppárt híveit és az összes ellenzéki pártokat, hanem az alkotmányosságnak minden igaz barátját.

Azt hiszem, Magyarországnak minden szabad polgára tudja: mi az a korteskedés? Legutóbb a parlamentben mutattak be belőle egy pár ritka szép példányt. De még ezek közt is feltűnt Wlassics miniszter korteseinek oly szépen jellemző fogása.

»Bűnt követ el az Isten ellen, aki a miniszterre nem szavaz.« Így korteskedtek a kultusz-miniszter mellett. A hírhedt Tarnóczy avval is korteskedett (beismerjük, ez volt a leggyengébb fogása), hogy az ő családjában püspök is volt, tehát ő »jó katolikus.« Ime ők maguk vonják be a vallást a kortes-politika eszközei közé, de azért a papoknak ugyanezt temni megtiltják.

Meg tudnám nevezni azt a jelöltet, aki program beszédében maga mondta, hogy »a főpapság és főnemesség here, fekély a nép testén, ki kell azt vágni onnét, mert az egészet veszélyeztetli.« A papi vagyon elvétele, földosztás, a papok ellen való izgatás, stb. a legközönségebb kortes eszközök, melyek a legutóbbi választásoknál is bőségesen szerepeltek.

Persze az egyház, a papok ellen minden szabad: — de ezeknek mozzasztani sem szabad, hanem mindent el kell tűrni, zsebre kell vágni — a béke kedvéért. Különböző hazafiatalnok, békebon-tók, izgatók és a legjobb esetben letartóztatás lesz a sorsuk — az alkotmányosság, egyenlőség és szabadság nagyobb dicsőségére.

Eljutottunk tehát a »kulturharc« nyílt kitéréséig. Németországban egy negyedszázad előtt éppen így kezdődött a

»kulturkampf.« 1871-ben hozták a »szószék-paragrafus«, mely rendőrt rendelt minden kath. pap prédikációjára. Ez volt a kezdet; évek múlva annyira mentek, hogy a kis misét és a haldoklóknak a szentségekkel való ellátását is államellenes büntetendő cselekménynek bélyegezték. De odáig mégsem jutottak, mint ahol minálunk kezdik, hogy a templomon kívüli »izgatást« is büntessék. Hová fogunk mi jutni, ilyen kezdet után?!

Mikor a »szószék-paragrafus«-t meghozták, akkor már szervezkedett a centrum-párt és tiz esztendő múlva teljes és szégyenletes fegyver-létételre kényszerítette a leghatalmasabb ellenséget, Bismarck kancellárt és a birodalmi gyűlést.

Nem régiben egy lutheránus ember, a magyar hírlapírók méltó büszkesége, Báró Kaas Ivor mondotta, hogy majd belefog szólni még a nép is. Lehet szentesíteni, lehet végrehajtani, de a végítéletet, a megsemmisítő ítéletet a nép fogja kimondani.

Ezt akarják siettetni? Így akarják a békét helyre állítani?

A nyitrai mandátum.

(ss.) A néppárt Nyitrán teljes impozáns erejében mutatta meg magát. Ez a fiatal s kezdetben annyira lenézett párt félelmes ellenfélnek bizonyult. A liberálisok megvadult eszeveszettséggel akarnak most rá sütni mindent mi rossz, mi utálatos a józan magyar népdől.

A felhivatalos P. C. (a honnan a »Szabad Ság« is kiollózta,) elnevezi a pártot anarhiszának, reakeziónáriusnak, fajgyűlöletet szítóknak s tudja a jó Isten még minek nem az ő »épületes« modorában s »f i n o m« nyelvezetén.

De hát miért ez erőlködés.

Veszített még el a kormánypárt mandátumot nem egyet. Hát csak az fáj neki olyan nagyon, mit a néppárt ragad el?

Azt hisszük inkább a jövő, mint a nyitrai mandátum elvesztése aggasztja annyira a kormányt, hogy felhivatalosát is megszólaltatja.

A nagy zajból, lármából, melyet a liberálisok csapnak, csak egy a kiválóan a szembeötöl.

Mindenképp el akarják vitatni a néppárttól még a jogot is, hogy saját ügyében, szent jogaiért a szó hatalmával híveket gyűjtsön magának. Hyszerű működését egyszerűen népmításként minősítik s mivel esetleg a papság a legönzettelenebb szövegíróje, szentelt vízzel való házalásnak nevezik.

Hát liberális uraim önöknek szabad mindennel s nekünk még szóval sem híveket toborozni?

Ugyan ne tegyék nevetségessé még jobban magukat.

Okosabban tennék, ha jó arcot vágnának a mi »láztatás«-unkhoz s megnyugodnának abban, hogy elveszítik Nyitrát.

Mert hogy Zichy győzni fog az több mint bizonyos.

A Ferencz-József-nevelőintézet-nek a kath. jellegét annak idején az országgyűlés világosan, nyíltan elismerte és pedig Csáky Albin gróf néhai kultuszminiszter előterjesztésére s jogtisztelő védelme következtében akkor, mikor ez a jobb sorsra érdemes államférfi nem dolgozta magát bele az egyházpolitikába.

E kath. alapítványokból fentartott intézet kath. jellegének elismerése azonban mégis került valamibe. Abba, hogy hasonló nyíltsággal kikötötték, hogy ez intézetben kath. pap nevelőnek, előjárónak nem alkalmazható.

Persze, mert az csak napnál is világosabb, hogy kath. pap nem érti a kath. nevelést és így kath. intézetbe nem való.

Igy történt azután, hogy a szabadkőműves vezetés alatt álló intézetben az idén már nagyobbítói bált rendeztek, melyen nevelők, növendékek, férfi- és növendékek hajnali három óráig jó kedvvel ropták a táncot.

Ez a kath. egyház vagyonából adott kath. irányu és szellemű nevelés!

Kívánsiák vagyunk, vajjon, ha ez az intézet kath. azaz egyházi jellegű: van-e annak valahol, valamelyes föhatósága?

A jeruzsálemi osztrák-magyar konzul.

A párisi »La Verité« elszámlálván, hogy az osztrák-magyar monarchia consulatusi állásait hány helyen töltötték be már eddig is izraelitákkal, — miután egész tárgyilagosan a zsidók illetén alkalmaztatását több helyen czélszerűnek mondja, — megütközésének ad kifejezést Kálnoky külügyminiszter azon tapintatlan eljárása fölött, hogy éppen Jeruzsá-

lembe egy Ippen nevű zsidót neveztetett ki főkonzulnak.

E kinevezést a Keleten megbotránkozással fogadták. A »Difesa« ujságolja, hogy az magában Konstantinápolyban kínos benyomást tett. Egyáltalán nem tudják felfogni, hogyan képviselheti egy izraelita vallású egyén az osztrák-magyar monarchiának tulnyomólag vallásos és pedig a keresztény vallással kapcsolatosan érdekeit Jeruzsálemben?

Allítják, hogy a magas posta a nevezett Ippen urnak megfogja tagadni az »exequatúr«-t. Ezzel hatalmas leczkét fog adni Kálnokynak a diplomáciai — illetudásról.

Az utóbb nevezett lap további észrevételeit nem közöljük. A miket közöltünk, azok is elég anyagot adnak egy kis nagyheti elmélkedésre.

A bécsi községi választások.

Bécsben az antiliberalisok megint újabb győzelmet arattak, a menyenyiben a második választó kerületben megéjtett községválasztásoknál két liberális és öt antiliberalist választottak. A községválasztásban már most 74 liberális és 64 antiliberalis foglal helyet. Az eredmény a liberális táborban roppant lehanyagoltságot és zavart okoz.

Lapszemle.

Budapest, 1895. április 4.

A Magyar Állam A végrehajtás cím alatt írva azt hiszi, hogy az összes politikai törvények megbuknak, a végrehajtás lehetetlenségén. Ez a bukás lesz pedig szerinte a liberálisizmusra a legmegszégyenítőbb, mert a rendszernek kormányzati tehetetlenségét fogja bebizonyítani.

A Hazánk egy református tollából a budapesti ref. zsinatot méltatja s arra figyelmezteti a konvent főkorifeusait, hogy kevesebbet politizáljanak, de annál inkább törekedjenek javítani a nép erkölcsét, enyhíteni a nyomort s megszüntetni a tudatlanságot.

A Nemzet a budai bombamerényletről azt írja, hogy nem hiszi, miszerint ez a sajnálatos incidens a király és a nemzet között a jó egyetértést a legkevésbé is megzavarhatná.

A Pesti Napló a mult parlamenti ülészek eredményeit igyekszik kimutatni, de csak annyit képes felemlíteni siker gyanánt, miszerint a liberális egyházpolitikai program épen maradt s a szabadelvű párt továbbra is elvi pártalakulásnak képezheti magyát és kiindulópontját.

A Magyar Hírlap határt nem ismerő dühhel szidalmazza a bécsi községi választásokon győztes antiszemitákat, kiknek győzelmében monarchia bukását látja, s mely megakadályozza az országos fejlődését, megsemmisíti a polgárok szabadságát, sőt meg a Habsburg dynastia uralmát is megdöntheti.

A Pesti Hírlap a tegnapi merénylet indító okait keresi, melynek gyökerei nincsennek, szerinte a nemzetben, hanem a magyar társadalmi életben mindinkább elharapódzó pártokra való felbomlásban, ezen a fonalon aztán tovább haladott majdnem világosan kísüti, hogy a budai merényletnek is a néppárt az oka.

A Magyarország Jog és hatalom cím alatt a Bismarck ünnepléséről írva azt mondja, hogy azon erőszak, mely Franciaországot két tartományától fosztotta meg, a hatalom diadala volt a jog felett és sötét árnyékot vet a jövőre. Bismarck sikere, ugymond a világot e században másodszer demoralizálta. Első feldöntője a jognak hatalom által Napoleon volt. Sorsa elérte, a császárság összeomlott. Ő magaszám-kivetésben halt meg. Bismarckot ünneplik és példája még ezután is demoralizálja a világot. Azt hiszi, hogy ha lassan is, eljön a történelem igazságszolgáltatása.

A Nemzeti Ujság nem csodálja, hogy a liberális kormány az országos gazdakongresszuson nem fogja magát képviseltetni, ez azonban nem lesz semmi befolyással a gyűlésre, mert az kezdettől fogva a magyar gazdák önjelére és részvételére volt utalva s a kormány segítségére úgy se nagyon számított.

Az **Egyetértés** a magyar szeszipar helyzetéről írva a szeszgyárosok érdekében emeli fel szavát, kiknek helyzete az újabb időkben nagyon szánalomra méltó a folytonos újabb és újabb adók miatt.

A Budapesti Hírlap a kormánytól nagyon rossz néven veszi, hogy az országos gazdakongresszuson nem fogja magát képviseltetni, de hiszi, hogy májusban, mikor a gyűlés le fog folyni. Bánffy már nem lesz miniszterelnök.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

— Április 3. —

A képviselőház ma délelőtt 10 órakor rövid ülést tartott, melynek napirendjére csupán a bizottságok tagjainak megválasztása volt kitűzve.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Az első thea.

Pötzi E. után: Dr. Margitai.

Az én Ernő barátom új lakást vett ki. Hetekig kóborolt a belváros ócska, szűk, sötét utcáiban, a kapukra a ragasztott czédulákat nézegette. Sokáig nem találta amit keresett. Egy napon végre szűk utcák eldugott átjárók megfeketült boltívek leirhatatlan tömkelegén át egy kis kapu előtt találta magát, melynek csengőtüje mellett egy czédula lebegett. Szép szabályos vonásokkal s az e fajta iratokon immár megszokott helyesírási hibák nélkül hirdetett a czédula egy háló és dolgozó szobából álló lakást.

Ernő belépett a kapun, s egy terjedelmes udvarhoz jutott. Friss, szabad levegő lengedezte körül, elmentében az imént elhagyott zugutczák fojtó, nyomott atmoszférájával. A nap melegen sütött a tiszta kövezetre. Az udvar egyik szögletébe kis kert volt, melyben őszi virágok díszlettek; a szép, buja vadszörlő egész az első emeletig futott föl. A másik oldalon egy ódivatu kapu egy kolostorszerűen elzárt épülethez vezetett, eszdes, üres, élettelen ablakkal. Művészileg vert vasrácszat díszíté a kaput, mely mögött néhány ákác vetette árnyékát a gondozott gyepszőnyegre. Egy templom torony egészen a közelben, a kékes színben füstölő kémények, fehér függönyök az ablakokon kör-

körül, valamint a mély, csaknem álmos nyugalom teljessé tették e hely kellemes benyomását.

Egy órával később Ernő oly elragadó gárzon lakást bérelt, aminőt csak e tekintetben egy kissé merész képzelete alkothatott. — Erre borzalmas rendtelenség napja következtek. Megérkeztek könyves-ládái és butorái, fegyverek, szőnyegok, képek, korsók, s százféle ócskaság, melyeknek láttára a szobaleány megcsóválta a fejét. Mindez az egyik szobába került, mely azután hasonlatos lón Faust dolgozószobájához. A hálószoba ellenben ment maradt az ócskaságoktól: a háziasszony olyan kényelmesen, olyan otthonosan rendezte azt be, hogy minden változtatás megbocsáthatatlan szeszély lett volna.

Barátom, amint ezt tőle magától hallottam, első bevonulásakor oly rendkívül ügyetlennek bizonyult, annyira éhételennék, hogy olyan már csak az lehet, aki először van életében magára utalva. Különösen a reggeli elkészítése okozott neki nehéz gondokat. Jó pénzért újfajta theafőzöt vett kannával, s egyéb hozzávalókkal, de kétségbeesett annak lehetősége fölött, hogy forrásba hozza a vizet.

Az első reggeli előtt való estén korábban ment haza, hogy próbát tegyen. Kézi lámpájának fénye a tündöklő theafőzőre esett, amely sehogysé akart a régies szobához illeni. A sötét arezképek, melyek onnan a falakról folyton követték őt szemekkel, mintha gonosz mosolygással kísérték volna működését: a halálfe ott a könyvvállványon a szokottnál is ádázabban

vigyorgott; a falóra eszdesen zörgött sulyaival, mintha nevetését akarná visszafojtani; az asztalok, karszékek ropogtak, mintha kölesönösen figyelmeztetni akarták volna egymást azok különös magatartására. Ez csüggetegen nyitotta ki a spirituszos üveget, ismételtén átolvasta az új theafőző használati utasítását, megtöltötte azt óvatosan, miközben valóságos gyujtogatónak tünt föl maga előtt, aki a maga és számos ember-társainak jószágát akarja elhamvasztani.

Először kékes lángocskák lónlátható, amely zajtalanul körünyaldosá az edényt; majd csilgatalakban törtek elő hatalmas lángok a csöböl, melyek sziszegve futkostak a szamovár körül; azután egy gyöngye zümmögés jelenté, hogy a forrás immár közel van, végre zugott, majd énekelte az egész edény; énekelte azokat az ismeretes egyhangú danákat, melyeket mindig örömmel hallgattunk, mert azok saját otthonunk kényelmes voltának melódiái.

Ernő sokáig engedte énekelni; halovány orezáján az önérték tükrözödé, hogy ime képes asszonykezekről függetlenül is boldogulni. Évekkel ezelőtt az ilyesmit édesanyja végezte el, később pedig... Hirtelen fölugrott, nagy sebesen járkált szobájában föl s alá. A csönd annyira nyomta lelkét, hogy lépteinek zaja a padló alig hallható ropogása enyhülésnek tetszék. A szamovár még mindig énekelte; ideje volt már kiüríteni.

Illatos gőz csapott föl, s egyesülve a szivar füstjével elhomályosítá az ernyős lámpa sugárzó fényét. A sötét arezképek kifejezése

A bizottságok tagjainak megválasztásával a képviselőház az új ülészsakra teljesen megalkult s a holnapi ülésen már megkezdheti rendes munkásságát.

*

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Berzeviczy Albert.

Jegyzők: Esterházy Kálmán gróf, Josipovich Géza, Balogh Géza.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső, Lukács László, Josipovich Imre.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után.

Elnök jelentést tesz az osztályok megalakulásáról.

Az I-ső osztály elnökének Tisza Kálmánt választotta, jegyzőjének Münnich Aurélt.

A II. osztály elnöke lett Fejes Miklós, jegyzője Endrey Gyula.

A III. osztály elnöke Kemény János báró, jegyzője Porotzkán Miklós gróf.

A IV. osztály elnöke Léway Antal, jegyzője Pálffy Elemér.

Az V. osztály elnöke Harkányi Frigyes, jegyzője Ragályi Béla.

A VII. osztály elnöke Podmaniczky Frigyes báró, jegyzője Lakatos Miklós.

A VIII. osztály elnöke Csáky Albin gróf, jegyzője Molnár Antal.

A IX. osztály elnöke Solymossy László, jegyzője Horváth Béla.

Az indítvány és interpelláció könyvek felolvasása után.

Következik a napirend:

A bizottságok tagjainak megválasztása.

Foganatba vétetett.

Ezzel a napirend ki lévén merítve, ülés vége 12 órakor.

— Április 4. —

Az alig megnyitott ülészsak a járványossá vált részvéltenség következtében valóságos haldoklik. Itt-ott a padok szélein ül egy-két képviselő.

A Jupiter tanács, Szilágyi Dezső, nem tartja érdemesnek személyesen elnökölni ezen az érdektelen ülésen. Helyette Berzeviczy Albert elnököl.

Bánffy miniszterelnök Beöthy Algernon vicezein mulat. Az előadó úgy tesz, mintha kávé darálna és erre a funkcióra büntetésből volna ítélve.

gunyból esudálatra vált, a nem remélt eredmény fölött, a fali óra nem zörgött többé, hanem nesztelenül simán járt, mintha napirendre tért volna az egész dolog fölött.

— Theát főzni, azt hát tudok már, — mondá Ernő magában — hát befűteni fogok-e tudni fagyos estéken? Megpróbálok még ma; a babona azt tartja, hogy az első estétől függ minden.

A kályha elé tolt a kényelmes zsöllyét; egy gyertyát is meggyújtott mellé. A fal mellé állított nehéz ládát is daczipelte. Nincs jobb gyújtó elhervadt bokrétnál! Föllobban oly hangosan, oly hevesen, mintha tiltakoznának a hozzáfűzött emlékek a tűzhalál ellen. Hasonlíthatatlan gyújtó anyagot szolgáltatnak parfümmel telített levelek, föllángolnak, mintha sátán kergetné a kéményen keresztül a bennük foglalt szép hazugságokat. Rövid, de szép képekkel teljes tüzet adnak e fotografiák, még ha mindig ugyanazt a személyt ábrázolják is.

A láda kiürült. A tűz még sokáig lobogott utána. Ernő orozái égtek a hőstől, mely a kályhából felé sugárzott. Olyan közel tartotta hozzá az arczát!... Rég elmúlt éjjel, mire fölegyenesedett, s fölkereste fekvőhelyét, első éjjeli nyugalomra az új lakásban.

Gyötrő álma volt. Mintha egész életére nyomorulttá lett volna téve, mert valamit elfelejtett megégetni! A legeslegfontosabbat!...

Reszkető kézzel kapott utána: göresösen kapott meggyötrött, földobbanó — szívéhez!

A karzatokon néhány falusi kékbeli atyafi csodálkozik a tisztelt honatyákon. A naiv lelkek bizonyára másként képzeltek maguknak a törvényhozó testületet. Tisztes arczu, öreg törvényalkotó pátriárkák és méltóságteljes államférfiúi alakok helyett látnak egy jégverem formájú üvegházat, melyben sok üres padok között néhány ásitózó urforma ember mozog bágyadt tempóban, mint ősszel a falon maradt legyek. A piros bársony székeken egy nagybajszu urat látnak, aki éppen olyan fekete háló sapkát visel a törvényhozás templomában, mint otthon a sarki fűszeres a boltjában.

Polonyi, Ugron azért csak olyan erővel, csak olyan komolyan beszélnek ma is, mint máskor »telt ház előtt.«

De azért mindannyiokra jól esőleg hat a titulár-elnök kijelentése: »ezemmel berekesztem a mai ülést!«

*

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Berzeviczy Albert.

Jegyzők: Esterházy Kálmán, gr. Josipovich Géza, Balogh Géza.

A kormány részéről jelen vannak: Br. Bánffy Dezső, Perczel, Lukács, Erdély.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után.

Elnök: Bemutatja a főrendiház elnökének átiratát a főrendiház megalakításáról s jelentést tesz a bizottsági választások eredményéről.

Megválasztottak: a közigazgatási bizottságba elnökké Pulszky Agost, jegyzővé Belitska Béni, a mentelmi bizottság elnökévé: Chorin Ferencz, jegyzővé Krajsik Ferencz, a napló-bíráló bizottság elnökévé: Gulácsy Dezső, jegyzővé Óváry Ferencz, a pénzügyi bizottság elnökévé Széll Kálmán, jegyzővé: Hegedüs Sándor, a vízügyi bizottság elnökévé: Hieronymi Károly, jegyzővé: Kende Mihály, a zárszámadás vizsgáló bizottság elnökévé: Fest Lajos, jegyzővé: Pálffy Elemér, az orsz. képv. választások feletti bíráskodásról szóló törv. jav. tárgyalására kiküldött bizottság elnökévé Fest Lajos, jegyzőjévé: Rohonyi Gyula; a közoktatásügyi biz. elnökévé: Csáky Albin gr. jegyzőjévé Teleki Sándor gr. a kérvényi bizottság elnökévé: Antal Gyula, jegyzőjévé Horváth Béla, a számvizsgáló bizottság elnökévé: Beles János, jegyzővé: Bauszner Guidó.

Következik a napirend: az igazságügyi bizottság jelentésének tárgyalása a magyar szt. korona országában érvényben levő törvényes kamatláb leszállításáról szóló törvényjavaslatra vonatkozólag.

Matuska Péter előadó elfogadásra ajánlja a javaslatot.

A törvényjavaslatot a ház általánosságban elfogadja.

A részletes tárgyalás során a 3. szakasznál felszólal

Polonyi Géza: Kifogálja a 6%-os vált kamatláb megmaradását. E kamatláb Magyarországnak, mint emmenter agrár államnak érdekében nem lehet. Indítványozza e szakasz törlését. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Erdélyi Sándor igazságügyminiszter elfogadásra ajánlja a törvényjavaslatot?

Polonyi Géza rövid válasza után

Holló Lajos polemizál az igazságügyminiszterrel s hosszasan érvel a törvényjavaslat ellen.

Matuska Péter előadó felszólalása után

A ház többsége Polonyi Géza indítványát elveti s elfogadja a bizottság szövegezését.

Minden vita nélkül elfogadták ezután a törvényes kamatláb meghatározásáról szóló törvényjavaslatot; tudomásul vették az 1892. évi XXI. t. cz. alapján kiküldött országos ellenőrző bizottság jelentését; elfogadták továbbá, Bernát Béla s Lukács László pénzügyminiszter felszólalása után a szőlődezsma-váltásai tartozások levonására nézve adandó újabb állami kedvezményekről szóló törvényjavaslatot; valamint elfogadták az 1892. évi közügyi zárszámadásra alapított végleges leszámlás szerint Magyarország terhére mutató tartozás fede-

zéséről és az 1894. évi közügyi kiadásokra Magyarország által pótlólag fizetendő összegekről szóló törvényjavaslatot s Ugron Gábor felszólalása után tudomásul vették a konstantinápolyi nagykövetség számára Jenikőiben építendő nyárilak költségeinek fedezése céljából a közös aktívák jövedelmének felhasználásáról szóló pénzügyminiszteri jelentést.

Ezzel a napirend kilévén merítve.

Elnök az ülést 12 órakor bezárja.

Karcolatok.

Folyó évi április hó 2-án (az idén április 1-én nem született rendes ujság!) a »Nemzet« s mindjárt rá április hó 3-án a »Szabadság« ugyanazon cikket közölte: »Átalakulás« cím alatt. Jobban hangzott volna s igazabb is lett volna, ha valaki azt a címet »elkeresztelte« volna, például: »Liberális vallomás«-nak.

Jeles egy cikk lehetett az nagyon, hogy olyan buzgón »kolportáltak.« Hát csakugyan a jelesnél is jelesebb volt az! —

Lássunk belőle egy pár részletet: A jelen országgyűlésnek befejezett harmadik, s kezdődő negyedik ülészsakáról elmélkedik, s a többi között azt mondja:

Elég volt nekünk az egyházpolitika is, nem-hogy még a közigazgatási reformra is ráérnénk!

Ha semmi mást sem alkotna is ez az országgyűlés (mint az egyházpolitikát) már is többet végzett mint bármelyik előzője, s emlékezete érzetükre méltó az ezer éves történelemben!!

S végre: A ki igazán szereti hazáját, komolyan szívén viseli boldogulását, menjen a — sarokba és — hallgasson!!! —

Ime ilyenforma a cikk bevezetése. — Igazán — naiv — volna, — ha nem volna annyira — perfid! —

De a milyen jó indulattal vagyok — a nyitrai választás óta — még a »képtelenségek iránt is — hát a fennebben foglalt fő pontra vonatkozólag, hajlandó vagyok — az egyszeri zsidó módjára — a cikkiróval megalkudni s »kiegyezni« — akár 50 perczentben — úgy — hogy a liberálisok az egész országgyűlés alatt az egyházpolitikán kívül egyebet nem csináltak — azt elhiszem — én, — s hogy az valamely éreztelme méltó dolog lenne — azt higgye el — ő! — — —

De a cikkiró azután igazán áttér a legnagyobb átalakulásokra, mely — csak s abból áll, — hogy az új alelnök — Darányi. —

S az új alelnököt így mutatja be:

Darányi közéleti munkássága a szabadelvű párt története! — —

Gondolkodom:

Hát hiszen — ha Darányi munkássága — csak — a szabadelvű párt története!

S ha a szabadelvű párt története — csak — Darányi munkássága!! — —

Persze — persze — — de gustibus non est disputandum!! — — —

Különben jelen karcolataimat befejezem azzal, hogy ha valaki valódi — liberális boldogombát — kíván élvezni, olvassa el a »Szabadság« tegnapi számában: »Az anarchoista reakcionáriusok« című — ízet!! — — —

Cerberus.

Nagyvárad város közügyei.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Tegnap d. u. 3 órakor tartotta Nagyvárad város törvényhatósága bizottsági ülését dr. Beöthy László főispán elülése mellett.

Jelenvoltak:

Sal Ferencz polgármester, Némethy Károly, Dus László főügyész, Rádl Ödön, Mezey M., Malász József, Gyurkovics Kornél, Hlatky Endre, Gramm Károly, dr. Hoványi Ferencz, Hoványi Géza, Frankó Endre.

A polgármesteri havijelentés lényegesebb adatai a következők:

A márczius havi közegészségügyi állapot ugy általában, mint a február havához viszonyítva, jobbnak mondható. A hevenyfertőző betegségek közül a ronszó toroklob 5, a köh-

hurut 3, a hasi hagymáz 1 esetben okoztak halált; élve született 131, gyermek köztük 21 törvénytelen, nemre nézve 62 fiú és 69 leány, halva született 2. Elhalt összesen 90 egyén, köztük 28 idegen, nemre nézve 45 fi- és 45 nőnemű. A születések százaléka 36·1%, a halálozásoké 24·8%, csupán a helybelieknél 17%; a szaporúság 69.

A közbiztonsági állapot a lefolyt hónapban elég kedvező volt, jóllehet egy 2390 frtos lopás (dr. Berkovits Ferenc kárára.) és egy furfangos család (Feldheim Izraelné kárára) lett elkövetve, de ezek a közbiztonságra zavarólag nem hatottak, mert mindkét büntény tettese a pénzzel együtt esakhamar kézrekerültek. Kisebb büncselekmény u. m. lopás 7, könnyű testi sértés 3, súlyos testi sértés 2, védjegy hamisítás 2, magánlak megsértése és sikkasztás 1—1 esetben volt bejelentve. Letartóztatva 91 egyén volt. Kihágási feljelentés 100 esetben történt tulnyomóan csavargás és koldulás miatt.

A közadók bevétele márczius hóban kedvező volt, amennyiben 1079 frt 45 krral több kincstári adó folyt be, mint a múlt év megfelelő időszakában, befolyt pedig összesen 15541 frt 92 kr. Utadóban befolyt 1375 forint 84 krajczár.

Iparjogositvány 11 adatott ki különféle iparágakra megszünt 5, — ipari kihágás 17 esetben történt.

A polgármester havi jelentését tudomásul veszik, valamint a szakelőadók nemleges jelentését és a helyettes pénzügyigazgató jelentését is mely jelentékeny javulást mutat föl.

Majd felolvastatnak a miniszteri rendeletek, melyek közül csak a belügyminiszternek a polgári anyakönyvvezetésre vonatkozó rendelete érdemel fölemlítést. E rendelet kapcsán indítványozza a polgármester, hogy Nagyvárad egy anyakönyvi kerület legyen. Anyakönyvvezetőül ajánlja Komlóssy József aljegyzőt, kinek 600, helyettesül pedig Nagy Lajos t. aljegyzőt, kinek 300 frt lenne a tiszteletdíja. Az indítványt a bizottság egyhangulag elfogadja.

Ezután a folyó tárgyak és adóügyek intézettek el.

Ki hát a hibás?

A Sebes-Körös folyó v.-velencei szakaszán keletkezett folyamelfajulás tovább terjedése megakadályozásának kérdése régóta foglalkoztatja nemcsak a város hatóságát, hanem a törvény szerint illetékes összes fórumokat, még pedig azért, mert a parti birtokosok a védekezés költsége és kötelezettsége alól minden áron ki akarták huzni magukat s így történt az, hogy folytonos felebvezések következtében ez ügyben jogerős határozat ma sincs, annál kevésbé gát!

A védekezést illetőleg kétféle terv volt; az egyik a folyamkanyar átmetszése, a másik a kőpárhuzammú építése; nézzük mi történt e két tervvel?

Mikor a város polgármestere meghozta I. fokban azon határozatát, melylyel az államépítészeti hivatal által tervezett s Knapp Ferenc parti birtokos által kért folyamátmettszést engedélyezte, az összes érdekelt — talán csak azok nem, akik elkéstek — megfélembzték azt, pedig a szabályozás költsége mindössze 6845 frtot tett ki. Volt olyan felebvező, a ki tiltakozott egyenesen az átmetszés ellen, mert ezáltal a víz telkétől távolabb vitetik, pedig ő timár mester s így szüksége van arra, hogy a vizet közel kapja; na hát most — sajnos — elég közel kapja.

Másik felebvező telkének és házának értékelenségét hozta fel, holott a hozott határozat a biztosított vagyonérték s a nyerendő haszon arányában leendő hozzájárulást mondotta ki, tehát a törvény alapján igazságos mértékkel mért. Ismét másik fellebbező azért nem nyugodott meg a határozatban, mert az államvasutak a vashidral és vasuti uttesttel nem lett bevonva az érdekelttségi körbe, pedig tudva levő, hogy az államvasutak részéről a sebes Körös mindkét partján a hídfők védelmére szükséges kögát régen készen áll; persze vagy 150 ezer frt hozzájárulási alap bevonhatása esetén az első sorban érdekeltkre vajmi kevés jutott volna a költségekből s ennek oroszánrészt a legkevésbé érdekelt viselte volna. Szóval senki sem akart!

Időközben a város közönsége a vízvezetési kutak helyétől a Sebes-Körös folyó kérdéses kanyara által körülvett. Rimanóczy Kálmán tulajdonát képező füzest jelölven ki, a vízvezetési bizottság nevében dr. Hoványi Ferenc tiszti főorvos, mint elnök, az átvágás engedélyezése ellen felebvezést adott be, minek következtében az előzetesen a két érdek összeegyeztetése végett még elrendelt és megtartott póttárgyalás alapján III. fokban a földmívelési miniszter az átmetszést engedélyező I. és II. foku határozatokat azon indokolással, hogy a parti birtokokok védgátak építése által is kellően védekezhetnek a közérdekre való tekintetből feloldotta s egyszersmind kijelentette, miszerint a szükséges tervezet kész díjmentesen elkészíttetni a gyulai folyammérnöki hivatal által, ha az érdekelt kivánnák.

A miniszter ur ezen határozata folytán Knapp Ferenc az ígért tervek elkészítését kérelmezte is, minek következtében azok elkészítettek s folyamodónak kiadattak.

Ezen tervezet szerint egy kőpárhuzammú (mint a vasuti kutház környékén) lesz a Körös folyó medrében építendő, mintegy 550 méter hosszban; az építési költsége azonban jelentékenyebben több, mint az átmetszéssé, a mennyiben 20620 frt 85 krral lett előirányozva.

A tárgyalás e második megoldási módot illetőleg is megtartatván, ennek s a folyammérnöki hivatal, mint hatósági szakértő javaslata alapján a partvédelmi munkálat I. és II. fokban nemcsak engedélyeztetett, hanem a határozat 7. §-ában a tanács oda utasított, hogy a határozat jogerőre emelkedése után a munkálatra azonnal árjelést hirdessen s egy év alatt az építést fejeztesse be.

De természetesen jogerőre ezen határozat sem emelkedhetett, mert az érdekelt az építési költségekhez hozzájárulni nem akarnak. Dr. Friedländer Sámuel ügyvéd ur, ki az érdekelt egyrészenek meghatalmazottja, nagyon jól emlékeztek, hogy a tárgyaláson az érdekelt a hozzájárulás költségeit illetőleg egyezsége nemcsak nem jutottak, hanem a hozzájárulást — bár a tervek ellen műszaki szempontból kifogás senki részéről nem emeltetett — megtagadták, köztük ügyvéd ur is meghatalmazói nevében. — E tárgyaláson magam is jelen voltam mint ez ügy előadója s tisztán emlékszem, hogy egyesek oda nyilatkoztak, miszerint inkább a víz vigye el a házukat, de nem fizetnek. Természetesen a hatóság ily beszédeket határozata meghozatalánál figyelembe nem vehet, a mint nem is vett, hanem a törvény, a jog és méltányosság figyelembe vételével határozott és pedig akként, miszerint tekintettel arra, hogy az első tervezet szerint az érdekelt csak 6845 frt viselésére voltak kötelezve, az előállott nagyobb kiadást 13775 frtot a város közönsége köteles viselni. Az I. foku határozatot Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tisztán méltányossági szempontból nem fellebbezte meg, hanem a költséget megszavazta; de megfélembzték a közvetlen érdekelt: a veszélyeztetett parti birtokosok. — A közigazgatási bizottság II. foku határozatával az I. fokot kizárólag méltányossági szempontból hagyta helyben s jogilag azon meggyőződésben volt — a minek Hlatky Endre bizottsági tag ur felszólalása folytán adott kifejezést — hogy a város közönsége csakis a méltányosság szempontjából járulhat a párhuzammú kiépítési költségeihez — mert a folyampartok és a meder jókarban tartása s így az engedélyezett párhuzammú kiépítésének kötelezettsége kizárólag a parti birtokosok érdeke és kötelessége, minél fogva az összes költségeket ők tartoznának viselni s a város közönségének hozzájárulása csupán az illető parti birtokosok nagy részének anyagi helyzete által, mely őket magasabb hozzájárulásra képtelenné teszi, van indokolva.

Ha az illető partibirtokosok a part és meder jókarban tartása iránti törvényes kötelességüknek a múltban eleget tettek volna, a mai szomorú állapot nem következhetett volna be: saját malasztásukból ered károsodásuk, annak következményeit is csak maguknak tulajdoníthatják. Malasztásukhoz járult ellentállásuk s makkasságuk a törvényes alapon nyugvó határozatok ellen, mert a hozzájárulási összeg kulcsul a parti birtokosok által viselendő 6845

frtra nézve a párhuzammú létesítése folytán nyerendő haszon és a biztosított vagyon arányában megállapítandó összeget mondotta ki, ez alapon pedig az összes érdekelt a vízjogi törvény értelmében a létesítendő vízműhöz hozzájárulni kötelesek; a város közönsége ugyanis kivette a hozzájárulásból az oroszánrészt, tisztán méltányossági szempontból.

Ezekben kívántam rámutatni egyrészen e hatóság törvényes eljárására, másrészen ez alapon a dr. Friedländer Sámuel ügyvéd urnak a »Nagyvárad« tegnap számában a hatóság ellen emelt vádjának alaptalanságára; különben is ez ügyben a vízjogi törvény szerint sem ez a tanács, sem más tanács nem volt s nem lehet eljáró hatóság.

Komlóssy József,
aljegyző.

Ürgele kulturmérnöki véleménye.

— A nagyváradai árvizről. —

Lapunk tudósítója a tegnapi, nagy szenzációt keltett árvizes hír hallatára »külön«-kikocsizott a Katonavárosra.

Kutatott, keresett a hajmeresztő részletek után, de nem talált mást, mint néhány kirendelt napszámot, akik a rendőrség felügyelete alatt bontották a kertek végében a deszka és patács-istállókat, nehogy a haragos Körös árja magával ragadja.

A jajveszékelő, hajléktalan emberek helyett talált néhány dologtalan, kíváncsi öreg asszonyt, néhány iskolamulasztó gyereket és néhány szomszédot, akik a nagy eső daczára jóleső kacagással hallgatták végig Ürgele előadását, melyet Lőrinczy rendőrbiztossal szemközt állva produkált a következőkben a nála szokásos zsidós kiejtéssel:

— Alázatus szolgálja thekintetes biztos ur! Tessék megmondani, minek nekünk a vízvezeték? Tetszik látni, bejön mi hozzánk a víz magától is. A különbség csak az, hogy az urak odabent tiszta vizet kapnak, mi meg ilyen sárga-levet.

Tetszik látni itt ezt a sok trágyságot? Ugye okos voltam, mikor nem adtam semmit a dobosra, a ki azt kiabálta végig a Katonavárosra, hogy ötven forintig büntetik meg, aki a trágyságot az udvaráról ki nem szállíttatja.

Ha ez a trágyság most itt nem volna, az én házam sem volna már itt, mert elvitte volna ez a víz...

Én nem engedek bontani semmit. Majd megfizeti a város. Beperelem tizenötezer forintig.

— Hogy beszél ilyen bolondot? — mondja neki a szomszédja. Ürgele nem hagyja magát zavarni és indokol tovább:

— Rimanóczyknak ott szemben — tetszik látni a vízvezeték — 15000 frtot adtak azért a kis telekért, pedig ő eladta, én nem adtam el, miért ne fizetne nekem a város annyit egy nagyobb telekért.

Megint a vízvezeték jut eszembe erről. Bevezetik a vízvezeték ötszázembernek és fizeti vagy tízezer háztulajdonos. Furcsa! Épen olyan furcsa, mintha én bemennék a »Feketesas«-ba egy keménymagos levest enni, bejönne egy ur is és az meg pecsenyét és egyéb delikandeszt rendelne pezsgővel és a végén azt mondaná, hogy én pótoljam a zechet...

Kell nekünk állandó színház? Sétáljon ki a nagyságos polgármester ur ide; épen most adjuk ki a »Czifra nyomorúság«-ot!

A Szokoly nagyságos ur is itt járt az imént, kereste a bus főmérnököt, pedig mi vagyunk az igazi busok. Vele akart gátat csinálni a házunk elébe.

A Friedländer dr. ur — hündert jor soll ez lében — hallom, az újságban neki ment ma a tanácsnak. Mit érünk mi a tanácssal; kinálgasson inkább kalácsesal, vagy egy kőparttal, ami ne engedje be a vizet az udvarra.

A rendőrbiztos mosolyogva hallgatta végig a katonavárosiak szöszölőjét és indult haza felé. Ürgele megemelte kalapját, mélyen meghajtotta magát és így bucsuzott el a rendőrségtől:

— Alázatos szolgálja! Most már jöhet az árviz mert a Thekintetes Lőrinczy biztos ur is megnézte!

NAPTÁR.

— Április 5. —

Péntek, Róm. kath. Fer. Vince. Prot. Diodór. Gör. kel. márcz. 24. Zakaris. Izr. Nisau 11. Nap két 5 óra 18 p., nyug. 6 óra 16 perc. Hold kelte délután, nyug. 3 óra 30 p.

- Ápril 5.** Katonai lóvásár Nagyváradon.
 " 5. Iskolaszéki ülés.
 " 7. A kerületi betegsegélyző egyesület ülése.
 " 8. Biharmegyei községi és körjegyzők egyesületének rendkívüli közgyűlése d. e. 10 órakor a Széchenyi szállodában.
 " 11. Városi közgyűlés.
 " 15. A nagyváradai építőiparosok tarsulatának közgyűlése d. e. 10 órakor az ipartestület helyiségében.
 " 16. Zárhatáridő a László malom új részvényeinek jegyzésére.
 " 28. A nagyváradai szőlőbirtokosok közgyűlése.
Jun. 4. Középiskolai tanulók kerületi tornaversenye Nagyváradon.
 " 15. A kereskedelmi kóroda egyesület közgyűlése.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő **üzletekben kaphatók:**

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kúdar és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
 Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatók.

* **Husvétii szent gyakorlatok a papnőveldeben.** Vasárnap délután kezdődnek a helybeli szemináriumban a husvétii szent gyakorlatok. A szent beszédeket a kalocsai jezsuitarendű főgimnáziumnak történet tanára: Komárik István tartja, ki holnap érkezik e czélből városunkba.

* **Ünneplés Alesuthon.** József Ágost kir. herceg gyermekének Brünmben tartott keresztelését Alesuthon is megünnepelték. Az udvari templomban hálaadó istentisztelet volt, melyen az udvari, uradalmi tisztikar és a községi előjáróság is megjelent a nagy közönségen kívül. Az alesuthi kastély előtt felállított ágyukból, — melyek Komáromból származnak a szabadságharcz idejéből — huszonegy lövést tettek a legnépszerűbb magyar királyi herceg első unokájának születése alkalmából. Alesuthra számos üdvözlő távirat érkezett, boldog hangulatba ringatva a kir. hercegi nagyapát.

* **Az árvíz.** A Sebes-Körös Nagyváradon is csinált galibát. Tegnapelőtt délután annyira megáradt, hogy mint minden évben, most is erősen megrongálta a kolozsvári-utczát szegélyző házsorok kertjeit. A Rimanóczy-teleptől az áradat a Knapp-téglavetőhöz verődik. Itt a gátok a vizet az említett kertekre szorítják s miután védve nincsenek, méternyi hozban omlik a föld az áradatba. E miatt 3—4 háznál a kert elébe épített fa- és patics iszlállókat, színeket szétszedték a háztulajdonosok, hogy a Körös el ne vigye. **Lakóház egyetlen egy sem omlott össze ágyuszerű robajjal és nem lettek koldussá az emberek.** Nem felel meg a valóságnak az a hír, mintha a rendőrség tudomást se vett volna arról, hogy a Kolozsvári-utczán az áradás veszélyes alakot öltött, mert Kassay t. rendőrbiztos több ízben, ifj. Rimler rendőrkapitány tegnapelőtt este 10 órakor a helyszínen megjelentek. A tűzoltók is készenlétben voltak, de természetesen nem — vonultak ki, mert a nagy hűhó csak hirlapirói fantáziából született. A rendőrséghez segítségért éppen tegnap volt egy hete, hogy telefonirozott Weisz Sámuel, tegnapi virradó éjjel azonban nem volt rá szüksége. Annyi tény, hogy a viz, nagy, a partot, illetve kerteket erősen mossa. Az olasz részén a nagy hidon alul az új központot, vagy 8—10 méternyre megrontotta. Mindenesetre

helyes dolog lesz, ha a hivatottak kellő előkészületeket tesznek arra nézve, hogy a helybeli lapok fantáziái valósággá ne váljanak. Mint értesülünk a rendőrség flambókat szállított tegnap este a veszélyeztetett helyre és Szabó Gábor rendőrbiztos élén több rendőr tart ügyeletes szolgálatot. A tűzoltók hasonlóképpen rendelkezési állapotba lettek helyezve. Este 7 óra tájban némi apadás volt észlelhető, az idő kitisztult, így egyelőre nagyobb bajtól nem lehet tartani. — A Fekete-Körös is garázdálkodik, mint az alábbi táviratból kiténik:

Alispán

Nagyvárad.

(12 óra 15 p.) A Fekete-Körös újabb rohamos áradása folytán árvédekezést, a fekete-körösi, alsó fekete-körösi és hosszufoki ármentesítő társulatok védvonalain megkezdttük, összes intézkedések fogantatosítottak, gátörtség kirendelve, közérő a körösmenti községben készenlétben. Sántha igazgatóval és Seid főmérnökkel a vonalon vagyunk.

Nagy, főszolgabíró.

Ez a támasdai örházmentén van.

Később jött ez a távirat:

Fekete-Körös vonalon nagy áradás. — Védekezés megkezdődött.

Nagy, főszolgabíró.

Távirat az alispánnak Szerepről:

Borsi zsilip felnyitott, turi zsilip elzárattott, árvédekezés folyik, esekély áradás, a hármashidnál 195 czm. vizállás. Főszolgabíró.

* **Magyar diákok — horvát püspöknél.** A kassai állami főreáliskola nagyobb kirándulást rendez a husvétii szünet alatt, a magas osztályok ifjaival Velencezébe. A magyar fiuk utjukban Zágrábot is megnézik. Drahoeczky Gyula, a körösi egyházmegye püspöke, értesülvén a magyar diákok zágrábi látogatásáról, ott tartózkodásuk idejére, az egész társaságot — 25 személy — vendégeül hívta meg; egyik előkelő hotelben lakást foglaltatott le számukra s ellátásukról is gondoskodott. Kérésére Zágrábban az ottani szeminárium vezetői kalauzolják a társaságot.

* **Apácák a biharmegyei közkórházban.** Tegnap küldték el Grácza aláírás végett a szerződést, mely végre megvalósítja a régi általános óhajt, hogy a mi kórházunkban is átvéggyék a betegek ápolását azok, akik erre a leghivatottabbak: az irgalmas nénék. E szerződés szerint 1896. január 1-én 14 betegápoló apácza jön a biharmegyei közkórházba. A kórháztelek vasutfelöli részén már a napokban kezdik építeni azt a házat, mely az ő lakásuk lesz. Kikötötték a szerződésben az irgalmas nénék, hogy addig is, míg a betegek élelmezése a bérlő kezében lesz, ők külön főznek maguknak. Az ápolókért 210 frtot fizet a megye, de ebben már benne van a kosztjáraadék is. Az is biztosítva van, hogy az apácák mindennap hallgathassanak misét a kórházban; természetesen úgy, hogy a betegek ápolásáról addig is gondoskodva legyen. Jelölteket is vehetnek fel az irgalmas nénék s ezek segíthetnek a betegek ápolásában, de ezekért a megye nem fizet. Ugy az orvosok, mint a betegek óhajtva várják már, hogy mindez teljesebbé menjen. Csak jöjjenek is minél előbb s legyen áldás itteni működésükön.

* **Közös hadseregbeli tiszték áthelyezése a honvédséghez.** A közös hadseregbeli tiszték áthelyezése egy a magyar honvédséghez, mint az osztrák Landwehrhez eddigelé semmi időponthoz kötve nem volt, hanem az áthelyezés iránt beérkező folyamodványok mindegyikét a maga rendje szerint intézték el. Ez állapot — mint értesülünk — a közös hadügyminiszter legújabb rendelete aként változtatott, hogy a tetteges szolgálatban álló tiszték folyamodásai a hadtest parancsnokságoknál összegyűjtve, csak minden év február és augusztus 1-én terjesztendők fel a közös hadügyminiszterhez, míg

a nem tetteges szolgálatbeli tiszték folyamodásai minden év február, május, augusztus és november 1-ével terjesztendők fel.

* **A szolgabírói állások betöltése.** A májusi megyei rendkívüli közgyűlés egyik legérdekesebb pontját fogja képezni a szolgabírói állások betöltése. Említettük, hogy ekkor fogják a margittai szolgabírói állást is betölteni, mely elhalálozás folytán ürült meg. Miután azonban a miniszter a napokban leküldte azon határozatát, mely szerint a központi és belényesi járásokban még egy-egy szolgabírói állást rendszerezítő törvényhatósági végzést jóváhagyta, — a főispán ezen állások betöltésére is a májusi közgyűlést tüzte ki. Mint értesülünk eddig már Fónagy Imre szalontai gyakornok és Fráter András megyei aljegyző is benyújtották pályázati kérvényüket.

* **A szépülő B.-Gyula.** Gyula városa — mint levelezőnk írja — nemsokára egy szép sétahelylyel fog gazdagodni. Ugyanis a görög kel. templom előtti térséget, mely eddig igen el volt hanyagolva, egészen a gr. Wenckheim-féle kastélyig tervszerűleg befásítják és csinos utakat hasítanak ki. A munkálatokat a múlt héten már meg is kezdték s az egész tért a legszebb díszfákkal ültetik be és tartós sodrony rácsoszattal veszik körül, úgy hogy az valóságos parkká fog kifejlődni néhány év alatt.

* **Az iparosok menháza.** A nagyváradai ipartestület előjárósága az iparos-menház felépítésének keresztül vitelére Bertsey György elnöktele alatt egy két tagu bizottságot választott. Ez a bizottság tanácskozott tegnap este a testület helyiségében. Elnök előterjesztette, hogy Jenev Imre kőműves mester díjtalanul készített egy tervet, melyet elfogadásra ajánlott annyival inkább, mert szakértők is felülvizsgálták. A bizottság egyhangulag elfogadta elnök előterjesztését, megbizta azzal, hogy a városunkban engedélylyel bíró építészek, építészeti vállalkozók és kőművesmestereket szólítsa fel, hogy a mintegy 20—30000 forintot kitevő építkezésre pályázataikat 14 nap alatt adják be. Az elkészítési határidő és egyéb feltételek megbeszélése után az ülés azzal a benyomással oszlott szét, hogy most már a menház a mil-léniumra okvetetlenül elfog készülni, mert az iparosok ezt akarják is.

* **Nagy korrupció Bácskában.** Szomorú állapotokat tárt ma fel Perczel Dezső belügyminiszter előtt egy bácskai küldöttség, melyet Krasznay Ferencz dr. fővárosi ügyvéd vezetett. A deputáció Kernyaja nagyköztség több előkelő polgárából állott, kik valamennyien bírák voltak s most sürgős intézkedést kértek a gyám-pénztár ügyében, melynek kezelésénél hallatlan visszaéléseknek jöttek a nyomára. A pénztár megvizsgálásánál ugyanis kiderült, hogy az árvák kasszájából 60.000 frtot meghaladó összeg hiányzik s ezt a vármegye bizottsága hivatalosan megállapította. A korrupció legtermőbb földjén is szokatlan durva garázdálkodást, a mint megyszerte tudják, Preszly János kernyajai volt jegyző vitte végbe, a ki mint szegény irnok került a községbe, ma pedig gazdag földbirtokos. Az árvaszék tisztí ügyésze Preszly ellen, mikor a bűnös sáfárkodás törvény elé került, a 60.000 frt erejéig biztosítási végrehajtást kért, de az összekötésekkel bíró ex-notáriusnak eddig a haja szála sem görbült meg. A végrehajtást nem rendelték el s a volt bírák most azért jöttek panaszra a miniszterhez, mert attól tartanak, hogy Preszly előbb-utóbb megteszi, a mihez bőven van alkalmas tulad ingatlan vagyonán, ekkor pedig rajtuk veszik meg az elkallódott nagy summát. Ezt adta ma elő dr. Krasznay Ferencz a belügyminiszter előtt, ki egy teljes félórán keresztül hallgatta a történeteket s miután azokat felháborodással vette tudomásul, megígérte, hogy minden irányban sürgősen intézkedni fog s különösen a biztosítást fogja Preszly vagyona ellen gyorsan foganatosíttatni.

* **Milyen időnk lesz ma?** A központi meteorológiai intézet időjelző távirata április 5-ére így szól: Változó felhőzet. — Hőszűnyedés. — Helyenként csapadék.

* **Katasztrófa egy szénbányában.** Nagy szerencsétlenség történt egy Grác közelében levő szénbányában. Mint egy távirat jelenti, egy beomló földdarab számos munkást maga alá temetett. Az eltemetettek közül három azonnal meghalt, a többiek pedig csak nagy nehezen sikerült súlyosan megsérülve a törmelék alól kiszabadítani.

* **Az állandó színház terve.** A Helmer és Felner bécsi cég tegnap táviratot küldött a nagyvárad városi tanácshoz, melyben az állandó színház tervére vonatkozólag tárgyalási nap kitűzését kéri. A határidő május elsejére lett kitűzve és levélben értesítette a tanács erről a tervező céget azon kéréssel, hogy a megbízott szakértő jövetelének idejét legalább 8 nappal előbb jelezze, hogy az érdekeltek a tárgyalásra meghívhatók legyenek.

* **Az új katonai sematizmus.** A napokban jelent meg a hadsereg évkönyve, melyet évenként a hadügyminisztérium ad ki. A hadseregnél van jelenleg: 16 tábornagy, 16 lovassági tábornok, 97 altábornagy, 148 vezérőrnagy. Tehát összesen 276 alkalmazott tábornok. E tábornokok közül 43 (1 lovassági tábornok, 1 tábornagy, 11 altábornagy és 16 vezérőrnagy) a honvédséghez, 23 tábornok (2 tábornagy, 8 altábornagy, 6 vezérőrnagy) az osztrák Landwehrhez van beosztva, tehát a honvédségnél 20 tábornokkal jelenleg több van mint a Landwehrnél. A hadseregnél és a két honvédségnél van jelenleg 421 alkalmazott ezredes. 455 alezredes, 854 őrnagy, 3161 első osztályú, 1623 másodosztályú százados, 5567 főhadnagy, 5219 hadnagy, 1512 hadapród-tiszt-helyettes és hadapród. Az egész hadseregnél és a két honvédségnél — a csendőrséghez és a monarchia mindkét felének méntelepeihez beosztott tiszteket ide nem számítva, van: 19,388 tiszt és hadapród. Tehát ha ezeket összepontositáná, — majdnem olyan hadsereget tennének ki, mint milyennel az Árpádok, Anjouk és Hunyadiak egykor csatákat nyertek.

* **Partszakadás.** A rakonezátlan Körös nagy árja, — mint más helyen is említjük, — nemcsak odakint Velenczén, de idebent a városban is csinált galibát. A csak pár évvel ezelőtt nagy költséggel épített kőpart egy része, a part-utcai új sétány felső végénél leszakadt. Ezt különben már Landau miniszteri tanácsos megjövendölte, mikor a felső vashid hirhedt köveinek megvizsgálása végett itt járt.

* **Eszkimó pohárköszöntő.** A Payer Gyula éjszaksarki utazó tiszteletére rendezett lakomán Pozsonyban a többi közt eszkimónyelvű felköszöntő is volt, melyet Antolik Károly főreáliskolai igazgató, a híres fizikus mondott. A nagyhatású tószót következőleg hangzik:

»Aninga Payer! Eisziki-zuak aput! Pusijeklu uvasikpuadlu kuni. Nuna aho kuni piuk, mamak-puk tuktumon; nuna beho nakei piuk, aput-kinak-zuak, takani-zuak, kakena kuni! — Nakei glaktu; edu eibig, edu agbik, nuna nakei mamukpuk! — Panihlug nakei taksaktuk, panihlug nakei hokepuk-tuk, — mamiána kuni! — Ublaklanga: kviena kuni viesalo, — kviena kuni, aninga Payer!»

Szóhü fordítása így hangzik:

Payer testvér! Hóvidéki nagy ember! Nagyon messzire fogsz utazni. A föld jobbról nagyon szép, jó rén-szarvas vadászatra indulhatsz; balról a föld nem szép; a jéghegyek nagyok, az éjszaka nagy, az éhség nagy! — Nem nevetni való ez. Főként kell enned, bizony nem jó a föld! Kis lányt nem láthatsz, kis lányt nem csókolhatsz, szomorú ez nagyon! — Adja ég, hogy jó egészségedben jöjj vissza, a te egészségedre Payer testvér!

* **A kiknek megszökött a párjuk.** Érdekes panaszt tett tegnap Kollmann rendőrbiztos előtt egy cigány ember, meg egy asszony. Lunkuj János azt adta elő, hogy meg-

szökött a felesége, Gáborás Flóri meg arról panaszkodott, hogy itt hagyta a férje. Most következik a bonyodalom: a Lunkuj feleségét a Gáborás Flóri férje szöktette meg és — maradt összesen együttvéve a két házasságból öt gyermek. Már most az ősz hajú Kollmann bölcsességéhez folyamodnak, oldja meg a csomót, hogy lehetne megcsinálni ehhez a komédiához a harmadik felvonást. A rendőrbiztos maga is zavarba jött először és turesa ötlete támadt: Jó volna összeházasítani az itthonmaradtakat a rajkók érdekében. De hát ez nem megy olyan könnyen még a cigányok között sem, akik tudvalevőleg úgy balkézre szoktak családi tűznélküli helyet alapítani és az lett a vége, hogy hivatalos eljárással bonyolította még jobban össze a dolgot a véletlenre bizza a kifejlődést.

* **Leszurt ügyvéd.** Dr. Kancz Adolf mohácsi tekintélyes ügyvédet egy ember a járásbíró előtt leszurt. A gyilkosnak egy pörében Kancz a járásbírósnál a fölperest képviselte, s a gyilkos földművest, Bali Andrászt elmarasztalták. — Dr. Kancz se be éleveszélyes.

* **Postai bravurok.** Konstatáljuk, hogy a budapesti tudósítónk által tegnapelőtt (április 3-án) délben feladott expresselevelet, melynek sajtóképeni eredeti hivatása lett volna, hogy az nap este kezeinkhez jusson, a postai végzet anynyira eltérítette rendes útjáról, hogy csak tegnap (április 4-én) s akkor is csak úgy dél felé kaptuk meg. Ennélfogva igen természetesen van megokolva az, hogy a tegnapelőtti képviselőházi ülést is, megint csak mai számunkban pótlólag közölhetjük. De a jelen alkalommal még ezzel a postai bravuroskodásnak nincs is vége. Egyidejűleg említhetjük, hogy a király-daróci levelezőnk által márczius hó 31-én irt, a feladó postán április hó 1-én lebélyegzett s a levevő itteni postán duplán és pedig 2-án és 3-án lebélyegzett levelező-lap, végre valahára a postás kezeiből április hó 4-én reggel szerencsésen kezeinkhez is eljutott. S persze most már ebből megirhatjuk a király-daróci dr. Weisz öngyilkossági hírét, a rég volt generációk számára. Tisztelt posta! már talán elég is volna a rováson? de hát csak rajta! mi türelmesek vagyunk!!

* **Támadás bérkoesiban.** Bécsben egy Krumbholz Julia nevű czirkuszi lovadó, amint a Schumann-féle czirkuszból előadás után egy egyfogatu bérkoesiban hazafelé hajtott, az Opera táján kinézett a koesi nyitott ablakán s egy magas szál legényt látott a koesi felé rohanni. Megijedve, fölhozta az ablakot depár pillanat múlva a legény fölgrott a felhágóra, kinyitotta az ajtót és beült. A czirkusz hölgynek elég lélekjelenléte volt ahhoz, hogy a másik pillanatban kinyissa a tulsó ajtót és kiugorjék a koesiből. Elbukott a kövezeten és segítségért kiáltott. A járókelők odasiettek, megállították a koesit és elfogták a legényt, kitáradtak az odaérkező rendőrnek. A rendőrségen azután kiderült, hogy a vakmerő támadó egy Schiek Lipót nevű, foglalkozástalan mészáros-legény.

* **Erdekes lelet.** A Szombathelyen épülő üzletvezetőségi palota alapjának ásása alkalmával becses leletre bukkantak. Minthogy három méternyi mélységben egy márványból készült római dombormű töredéket találtak, mely egy pár ökröt hajtó embert ábrázol. Az ökr-alakok még épek, az emberi alaknak azonban csak a keze van meg és benne az ostor. A becses régiséget azonnal beszállították a megyei régiségtárba.

* **Az elkésett tavasz.** Rájár a rud a kalendárium csinálókra, alaposan. Verőfényt, mosolygó kék eget és tisztán látható nap és holdfényt közt ígérnek az időjósok s egy hét óta zuhog nyakunkba a hideg eső s szürke barátságosan felhők fogják fel-

a levetődő napfényt. Piros, fázó orrok, felhajtott tavaszi felöltők, szélől kifordított esernyők, kalucsnik képezik az utcák signaturáját. A fecskék és egyéb madarak fészkei még meglehetősen üresen állanak s valami borongós, mogorva világfájdalom fogja el az embereket, különösen pedig a mezőgazdákat, kik sóhajtozva néznek a folytonosan szürke felhőktől eltakart égre és nagyot sóhajtozva mondják: »Atdál Uram esőt, de nincs köszönet benne.«

* **Uj tüzérszárnya Nagyváradon.** Tudvalevőleg Nagyvárad új tüzér laktanyát fog építtetni, melynek építéséhez még az idén hozzá kezdenek. A terven, melyet jóváhagyás végett a hadügyminisztériumhoz terjesztettek fel, némi csekély változtatásokat eszközöltek Bécsben s a miniszter utasította a városi mérnöki hivatalt a pótlások eszközzésére. A mérnöki hivatal e javításokat már elkészítette s így az új kaszárnya végleges tervét még egyszer felül fogja vizsgálni holnap délelőtt egy katonából és polgárokoól álló bizottság, a mire ezután jövő hétfőn hozzákezdenek az alap építési munkálatokhoz. S így remélhetőleg Nagyváradnak már a jövő évben 3 modern új kaszárnyája lesz: u. m. a honvéd laktanya, a huszár kaszárnya és a tüzérségi új kaszárnya.

* **Gálans bíró.** Milanóban egy Prada nevű fiatal ember azzal volt vádolva, hogy Majo Delfina kisasszonyt az utcán megcsókolta. És a bíró, a ki a tárgyaláson maga is elmerült a panaszoszó csodaszép szemében, a vádlottat felmentette, mondván: nem esoda ha az nem tudott magán uralkodni. Az elégtételt nem nyert kisasszony pedig lálás pillanatok között távozott a tereméből és mindazok, akik azt hiszik, hogy felebbezett, mélyen csalódnak.

* **A nagyvárad kereskedelmi kóroda-egylet** betegségyező pénztárának 1893. évi zárszámadását illetőleg a keresk. miniszter kifogásolta, hogy a pénztár tartalék-alapot nem helyezett el, az »Egyéb kiadások« tüzetesen részletezve nincsenek, a pénztári maradvány helyességének megállapításához szükséges adatok hiányzanak, vagyommérleget a számadáshoz nem csatolt; ennélfogva utasítani rendelte egyrészt a nyilvántartás- és könyvelést illetőleg előirtak szigorú betartására, másfelől a hiányok 31 nap alatti pótlására. — Evvel kapcsolatosan megemlítjük, hogy a nagyvárad kereskedelmi kóroda-egylet ápril hó 15-én tartja évi közgyűlését. Ez alkalommal a következő ügyeket tárgyalják: 1. Elnöki jelentés az 1894. évi ügyforgalomról. 2. A felügyelő bizottság jelentése az 1894. évi zárszámadások megvizsgálásáról. 3. Az 1895. évi költségelőirányzat előterjesztése. 4. Igazgatósági és póttagok választása.

* **Merénylet a bíróság előtt.** A párisi rendőrbizóság előtt vakmerő attentátumra vetemedett egy Richardné nevű asszony, akit hatóságú emberek megsértése miatt akartak felkötésre vonni. Alig, hogy vallatni kezdték, ruhája alól kirántott egy töltött revolvált s rálőtt az elnökre. A kihallgatást persze azonnal félbeszakították, a rabiátus hölgyet pedig bebisérték a fogházba.

* **Áthelyezés.** Biszterszky Elemér tenkei járásbírósi aljegyzőt az igazságügyminiszter hasonló minőségben a nagyvárad kir. törvényszékhez helyezte át.

* **Változtatás a csendőrségi egyenruhán.** A király a napokban kelt rendeletével a csendőrségi kezelő tisztek egyenruházatán a következő változtatásokat eszközölte. A csendőrségi dolmány gallérjain és ujjain, továbbá a zubbony galléron eddig viselt piros posztót kék posztó fogja helyettesíteni. A nadrágon az eddig viselt piros szélzet helyett kék posztót alkalmaznak, végül pedig a csendőr kezelő tiszteknek a sarkantyú viselése meg van tiltva.

* **Debreczeni legény.** Nem fog dicsekedni oda át a szomszédban, ha elolvassák az ő fiuk viselkedését, a mit tegnap bemutatott a nagyvárad főutcán. A járókelőket nem- és korra való tekintet nélkül sorba inzultálta és mindannyiszor a mellére ütött, hogy ő erre, meg

amarra debreczeni legény. A kishídfőnél meg egy szegény fiút markolt meg és úgy vágta a Körös vasrácszatárhoz, hogy sérülést is kapott. Természetes, hogy a debreczeni legényt bezárták a nagyváradai kóterbe.

* A nagyváradai hegyközség rendtartása.

A nagyváradai szőlőbirtokosok jelenlegi hegyi választmányának elnöke dr. Sipos Árpád legújabbán kidolgozta az új hegyközségi rendtartást. A kitűnő gonddal, szakértelemmel és körültekintéssel elkészített javaslatot a napokban küldték szét a szőlőbirtokosoknak, előleges tájékoztatás és tanulmányozás végett. A javaslat egyébiránt a legközelebbi közgyűlésen fog tárgyalás alá vétetni.

* **Körözött turista.** Vajna László nagyváradai 12 éves fiu hat nap előtt eltűnt lakásáról. Országosan körözték a gyermeket és még sem érkezett róla hír sehonnan. Tegnap a nagybátyja Budapestről levelet küldött, hogy a kis fiu ott tartózkodik nála, megbánta tettét és szeretne mielőbb visszatérni. Megírja a nagybácsit, hogy a Laczika gyalog ment fel Budapestre és a nagy, fáradságos ut után, bár nagyon jól érzi magát, mégsem hajlandó az utat gyalog haza felé is megtenni. Kér tehát — uti költséget.

* **Derék asszonyfa.** Olyan község aligha akad egyhamar, mint a vas megyei Nagy-Asszonyfa. Ez a község ugyanis, mint Szombathelyről írják: tizenkét legényt állított az enapokban megtartott sorozásra s a tizenkét, szép szál legény mind bevált. — A gyönyörű eredmény magát a sorozó bizottságot lepte meg legjobban. Nagy-Asszonyfán tehát ez idén nem dalolhatják azt a szép nótát: »Maradt itthon kettő-három nyomorult!«

* **Elveszett** egy fél arany óralánc; a becsületes megtaláló kéretik lapunk kiadói hivatalába hozni, hol illő jutalomban részesül.

* **APRÓ HIREK. Kasszabetörő város- atya.** Eszékről jelenti egy távirat, hogy ott Christovics Sándor városi bizottsági tagot letartóztatták. Azzal vádolják, hogy összeköttetésben állott a nemzetközi kasszabetörőkkel, s a nála megtartott házmotázás sok bizonyítékot szolgáltatott ellene. — **Öngyilkos hivatalnok.** Szegedről írják, hogy ott Takács Antal városi hivatalnok agyonlőtte magát. Régen betegeskedett már s valószínűleg ez adta kezébe a fegyvert. Testvére, aki járásbíró volt Szegeden, pár év előtt szintén öngyilkos lett s szerencsétlenül járt egy másik bátyja is, akit tiz esztendő előtt agyonütöttek. Öngyilkosságával egy család, szomorú sorsát fejezte be. — **Okori leletek.** Borsodmegyéből írják, hogy Aranyos község határában több darab értékes régiséget találtak, melyek a bronz-korszakból valók. Az értékebb dolgok közé számítható 7 db egyenes kard, 25 db különböző alakú lándzsa stb. Az egész leletet a községi előjáráságnak adták át. — **Tanulók tanulmány- utja.** Az alsó-kubini állami középkereskedelmi iskola növendékei Szavacs József igazgató vezetése alatt tanulmányuton voltak Fiumében s ott a nagyobb gyárak működését és berendezését tekintették meg. A növendékeket még Obeszáros Sándor és Okányi Sándor tanárok kísérték. — **Öngyilkos gyártulajdonos.** Sauermann Eduár gyártulajdonos — mint Mödlingből írják — agyonlőtte magát, mert rosszul ment az üzlete. — **Tiz éves találkozás.** Kolbenheyer József főlkéri mindazokat, kik az 1885. év husvét hétfőjén szerződést kötöttek Selmezbányán, hogy tiz év múlva — tehát 1895 husvét hétfőjén — találkozni fognak, hogy nevezett napon Selmezbányán megjelenjenek. — **Elítélt áruló.** Gregoriev tábornokot, mint Kischenéből írják, a kit katonai tervek eladásával Ausztria-Magyarország számára vádoltak, 18 évi kényszermunkára ítélték. — **A kecskeméti nagytüz emlékezete.** Az 1819. nagy tűzvész emlékezetét Kecskeméten, mint mindig, úgy az idén is megünnepelték s a templomokban isteni tiszteleteket tartottak. — **Tordán Vajda** Ödön törvényeszéki irnok, előkelő család tagja és öt gyermek atyja, agyonlőtte magát. — **Hevesen** a gyermekek között a filmirigydagánat járványserüleg lépett föl s az iskolákat e miatt be kellett zárni. — **Aradon** Steinberger házaló neje megmérgezte

magát. — **Lendva-Ujfalu** zalamegyei községben özvegy Bartha Györgyné gyanus körülmények között meghalt. Az orvos mérgezést konstatált, mire a vizsgálatot rögtön megindították.

Tiszavölgyi vizállások.

— Április 4-én reggeli 7—8 órakor. —

Fekete-Körös: Belényes 110 cm. null fölött (a tegnapi- kimutatáshoz képest 20 cm. apadás.) Tenke 326 cm. null fölött (92 cm. áradás.) Nagy-Zerind 607 cm. null fölött (107 cm. áradás.)

Sebes-Körös: Csucsá 165 cm. null fölött (14 cm. áradás.) Nagyvárad 216 cm. null fölött (56 cm. áradás.) Körös-Ladány 541 cm. null fölött (39 cm. áradás.)

Kettős-Körös: Békés 686 cm. null fölött (73 cm. áradás.)

Hármas-Körös: Gyoma 700 cm. null fölött (26 cm. apadás.)

Berettyó: Margitta 173 cm. null fölött (27 cm. apadás.) Berettyó-Ujfalu 309 cm. null fölött (21 cm. apadás.)

Fehér-Körös: Borosjenő 516 cm. null fölött (2 cm. áradás.)

A közönség köréből.

Nyilvános köszönet.

A nagyváradai lat. szert. nagyságos és főtisztelendő káptalan e hó első napjától néhai Kreuzlerné évenként 100 pengő forintos alapítványát vallás megkülönböztetése nélkül élet-hozsiglani élvezetre Juhász Lajos református és Zámorszky Ferenc katolikus az ipartestület által ajánlott munkaképtelen agg iparosoknak kegyes volt utalványozni. Mivel pedig ezen alapítvány adományozása ez alkalommal az ipartestület kérelmére s véleményének az egyénekre nézve meghallgatásával történt, kötelességet teljesítek midőn a nagyságos és főtisztelendő káptalannal az ipartestület előjárósága nevében köszönetemet kifejezem.

Nagyvárad, 1895. április 4.

Bertsey György,
a jótékonyági bizottság
elnöke.

EGYLET.

M e g h i v á s.

Felkérem a »Nagyváradai Kereskedő Ifjak Köré«-nek t. választmányi tagjait, hogy a ma pénteken este fél 9 órakor a kör helyiségében tartandó gyűlésén, tekintettel a tárgyalandó ügyek kiváló fontosságára okvetlenül és teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

Nagyváradon, 1895. április 5-én.

Kiss Károly,
alelnök.

REGÉNY-CSARNOK.

Az apai vér.

Regény.

Írta: **Edhor J.**

Fordította: **Veress Zsigmond.**

(Folytatás.)

— Hallgasson az Isten szerelmére! Ne mérgezze meg egy fiatal ártatlan szíve életét, ki csak most lép a világba. Még nem tud semmit és ha Isten is úgy akarja nem is fog tudni. Oh menjen és ne térjen soha többé vissza! Imádkozni fogok, hogy az Isten legyen irgalmas ön iránt.

— Ön igen kedves, plébános ur; de nincs inyemre, hogy nem szólott előtte rólam! Vérem akkor hamarabb feltámadt volna benne és nekem esetleg nem kerülne annyi fáradságra gomba őt magamhoz vonzani. Szabad-e vele szólanom?

— Soha . . . Soha . . . ! mondá ünnepélyesen a pap.

A koldus arca gunyos tekintetet vőn fel.

— Megölné ön azzal, — mondá ismét a pap.

Az idegen fontolgatva gondolkozott, aztán kérdé:

— Mit akar belőle csinálni? Ő is viselje a fekete köpenyt?

— Forró és legbensőbb kívánságom.

Az idegen sötét szeméi gyűlöletesen csillogtak.

— Az nem szabad. Hallja, azt meg fogom akadályozni és jaj önnek, ha kényszert találna használni. Az ön kívánságát, hogy elmenjek, mielőtt láttam volna, nem teljesíthetem. De mostani kedély állapotjában képtelen arra, hogy terveimet, felfogja, azért vároknom kell. A világnak befolyást kell reá szerezni, hogy hajlandóbbnak találjam. Mi ketten majd megtaláljuk egymást. Önnek nem tartozik hálával, hogy nevelését átvette, sőt ellenkezőleg, de erről majd később. Még egyszer óvom minden kényszertől a fiu irányában. Én közelben fogok maradni, míg sorsa el lesz döntve, hogy közbe lépjek, ha mégis akaratommal ellenkezőleg merne cselekedni. Óvakodjék jövőre a poroszokat nyakamra küldeni. Jól tudja, hogy biztosan találom, és hogy életemben csak egyszer hibáztam el a célt! Viszontlátásra plébános ur!

Az idegen gunyosan emelé meg kalapját és eltűnt a fák homályában.

Sóhajtvá, mintegy megsemmisülten rogyott a pap a padra.

— Rettenetes! Oh Istenem, rettenetes! — nyögé, aztán.

Félix, miután kissé kipihente magát és dolgait rendbe szedte az általa már előbb lakott szobában, szintén bement a kertbe. De ő a kert másik felébe ment és majdnem akaratlanul közeledett a temetőhöz, melynek ajtaja csak be volt támasztva. Ép a kis házikó felé akart menni, demint egy sugalattól követve nem oda irányítá lépteit, hanem a házikót megkerülve egy emelkedettebb hely felé közeledett. Itt egy bokor mögött fehér női ruha látszott.

— Alojzia! — kiáltá Félix halkán, — Alojzia!

— Félix! — válaszolt azonnal egy vidám ezüstcsengésű női hang.

A bokor szétnyílt és Félix előtt egy nyulánk alak állott, hosszú fehér ruhában. Két azurkék szem boldogan szemlélé őt és két kis kezecke fogta meg jobbát.

— Valóban te vagy-e Alojzia, Werner Alojzia? — kérdé csodálkozva Félix s a szép halvány alakot vizsgálva.

Alojzia fejével bólintott, míg halvány pirborítá el vonásait.

— Mily nagy lettél kedves Alojzia és milyen szép. — Mint azelőtt is szőke haját simogató.

— De te is milyen nagy lettél Félix, nézd alig érek vállodig.

— Valóban? Ma már egyszer úgy tetszett nekem, midőn nagybátyámat üdvözöltem, hogy nagyobb vagyok, de aztán azt gondolám, hogy jó nagybátyám lett kisebb.

— Oh nem, te nagy lettél és olyan mint valami előkelő ur! — nevetett Alojzia.

— Hisz az is akarok lenni, — mondá szintén nevetve Félix. — Miért nem jöttél hozzánk Alojzia?

— Illetlennek tartottam, az első viszontlátás örömeit háborgatni és nem is tudtam bizonyosan, hogy emlékszel-e még rám.

— Talán téged felejtenelek el? Soha, soha Alojzia! — Félix szeméi élénken ragyogtak. — És miért jöttél vissza ide Alojzia? Azt hallottam nagybátyámtól, hogy rokonaidnál voltál, nagy városban, kik igen szerettek és szívesen fogadtak volna gyermeküknek.

— Igen, Félix azt megtették volna és nagyon örvendtem azon szeretet fölött, melylyel irányomban viseltettek; de még sem maradtam náluk.

— Miért nem? — kérlek mondd el.

— Nem tudom, valjon megfogsz-e érteni egészen?

— Legalább megfogom kísérteni.

— Lásd, Félix, meghalni jöttem ide.

— Állj meg! Ne tovább!
— Felix vonásai láthatólag elsötétültek. Meghatottságát nem tudta többé palástolni.
Csendes szomorúság beszélt a lányka halvány vonásából. — Még is úgy van kedves Félix, még régebben is beszéltem erről teneked. Az orvos már évek előtt monda, hogy halálos betegség csiráját hordom magamban, mely többnyire fiatal áldozatokat keres.

— De hisz te egészséges vagy, mert nagygyá és széppé lettél.

— Oh nem Felix, ne csald meg magad! Orczáimnak színe hiányzik és mindig hiányzott, az életkedvnek nincs helye szivemben.

— Nem csoda, hisz gyöngéd gyermekéveid-től, kezdve hordtad magadban e gondolatot. Ez ugy a kedélyre, mint az izmokra befolyást gyakorol az elsőt lehangolja s az utóbbiak erejét természetszerűen fogyasztja.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Az áradás.

Budapest, április 4. (Saját tud. táv.) A Duna áradása a fővárosi mederrészben még mindig tart ugyan; de már kisebb mérvű, tegnap óta csak 10 centiméter. Az eső mindenütt megszűnt, kivéve az ország keleti részeit, hol (a biharmegyei hegyekben is) 25—35 milliméter volt a csapadék, minek következtében az egész Tisza-völgyben lényegesen rosszabbra fordult a helyzet.

Esküdtszéki tárgyalás.

Budapest, április 4. (Saját tud. táv.) A molnárok országos egyesületének titkára, Bosányi András által, Jutassi Ödön hirlapíró ellen becsületsértésért indított sajtóperben a fővárosi esküdtszék Zsitvay Leo elnöklele alatt ma tartotta meg a tárgyalást, melynek eredménye a vádlottra egy havi fogságot és 40 frt pénzbüntetést hozott.

A Hentzi-szobor ügye.

Budapest, április 4. (Saját tud. táv.) A vizsgálat eredménye ma sem több a semminél. Szeles Adorjánt a rendőrség még mindig nem tudta kézrekeríteni, noha ez egyes hirlapírokkal ismert fővárosi kávéházakban kedélyesen társalog. Seffer László hirlapíró, ki állítólag szintén gyanúsított volt, ma önként jelentkezett a kapitányi hivatalnál, hol kihallgatták; de ez sem vitte előbbre a vizsgálat ügyét. — Szelesné ma állítólag egy levelet kapott dr. J. I. aláírással, melyben a levél elküldője önmagát mondja a merénylet tettesének és vigasztalja Szelesnél eltűnt férjének sorsa felől.

A börze ellen.

Budapest, április 4. (Saját tud. táv.) Az osztrák képviselőház mai ülésén Steinwerden indítványozza, hogy az értékpapír forgalmi adó ne tőzsdéi kötésenként (az összegre való tekintet nélkül), hanem minden 1000 fritos kötés után 10 krajczár adóval terheltesse meg. Együttal interpellálja a minisztert, hogy a vasuti államosítás hírével üzérkedő tőzsdét a vasuti értékpapírok árfolyamának további felhajtásától tartsa vissza.

Öngyilkossági kísérlet.

Budapest, április 4. (Saját tudósítónk táv.) Ma déltájban dr. Engel Jakab budapesti ügyvéd neje hysterikus rohamában lakásuk első emeleti ablakából a kövezetre vetette magát. A házon megerősített táviró sodronyok csökkenték az esés erejét, minek következtében sérülései nem veszélyesek.

Orosz készülődés.

Budapest, április 4 (Saját tudósítónk táv.) Pétervári magánforrásból vett tudósítás szerint az orosz hadügyminiszterium az Amur partjain csapatokat von össze és 20 hadieszközzel megrakott hajót küld a vladivostoki kikötőbe. Allítólag 85.000 ember lesz összpontosítva az Amur partján.

Sülyedő város.

Budapest, április 4. (Saját tudósítónk táv.) A Cseh hegységben, a bajor határon fekvő Neumark nevű várost az elsüllyedés veszélye fenyegeti. A talaj folytonosan süllyed, már egy ház bedőlött és egész utcákat kiüritett a hatóság.

Eszéki kasszabetörő.

Budapest, április 4. (Saját tudósítónk táv.) Eszéken tegnap délután elfogták Vlado Trifunovic alsóvárosi vendéglőst azon gyanu miatt hogy a kasszabetörőknek orgazdája volt.

Campos tábornagy utazása.

Budapest, április 4. (Saját tud. táv.) Martinez Campos tábornagy ma a cadixi kikötőből induló hajón Cuba szigetére ment. Elindulásakor a lakosság ovációkban részesítette. — A fölkelés színhelyére a napokban újabb csapaterősítéseket küldenek.

Közgazdaság.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. április 4.

Készárú üzlet. Lányhább külföldi hírek nálunk az üzletre kedvezőtlenül hatottak. A kereslet és kínálat egyaránt gyenge volt és csak nehezen tartott árak mellett kelt el 14.000 q. hazai buza.
Idegen buzákból 700 q. 79 k. szerb buza jött forgalomba 6.10 frton, vámentesen, örlési engedéllyel.
Rozs irányzata szilárd.
Árpa irányzata szilárd.
Tengeri irányzata nyugodtabb.
Zab irányzata szilárd, az árak minőség szerint 6-90, 7-20 frt közt ingadoznak.

II. Határidő üzlet. Alacsonyabb külföldi jegyzések nálunk csekély reakciót kellettek és buzában 4—5 krnyi áresökkenéssel kezdtük meg a forgalmat. Tengeri s zab azonban emelkedő irányzatban maradtak, ugyszintén rozs tavaszra, melyért 6 frt fizett. Délután a tartós esős időjárás némi szilárdabb hangulatot hozott létre.
Előfordult kötések: buza tavaszra 6.98—7.05 frt, buza május juniusra 6.88—6.92 frt, rozs tavaszra 5.96—6.— frt, tengeri máj.—jun. 6.60—6.65 frt, zab tavaszra 6.60—6.64 forint, szept. okt. 6.10—6.12 frt káposzta-rep-eze augusztus—szeptemberre 10.60—10.70 forint.

Sertés-üzlet.

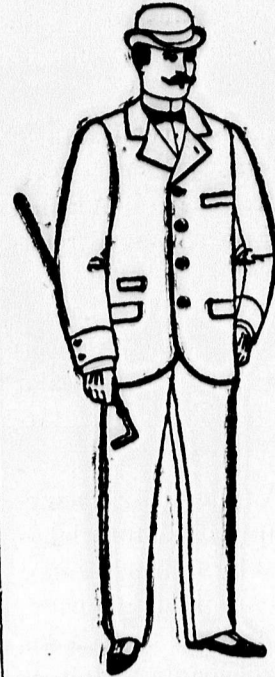
Kőbánya, április 3. Készlet: 139.546 drb. Urasági öreg kövér I. rendű: 45—46 kr.; közép: 45½—46½ kr.; süldő kövér: 48—49 kr.; sovány: 46—47 kr.; román: —.—; Szerb kövér 45—46 kr.; könnyű 44. 45 kr. A hizott sertés üzlet irányzata: kissé kellemesebb.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén: 1895. április 4-én.

Magyar aranyjárdék 4%	123.50
Magyar koronajárdék	99.40
Magyar vasuti kölesön aranyban 4½%	126.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2½%	104.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	124.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.25
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	162.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	151.50
Osztrák járdék papírban	101.50
Osztrák járdék ezüstben	101.50
Osztrák járdék aranyban	123.50
Osztrák korona járdék	102.5
1860. osztr. államsorsjegyek	159.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1028.—
Magyar hitelbank részvény	466.50
Osztrák hitelintézet részvény	412.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	451.75
20 frankos arany (Napoleond'or)	966.—
Német birodalmi márka	59.75
London vista	122.25
Paris vista	48.40
20 márkás arany	11.95

NYILTÉR.

Fekete és kék Kamgarn öltönyök 15 frt, divatos Cheviot öltönyök 12 és 17 frt-ért kaphatók

Neumann M.

férfi-ruha-üzletében Nagyváradon csakis Bémer-tér, Kishídfő. (Czégemet hasonnevű czéggel kérem össze nem tévesztetni. Vidéki megrendelések utánvét mellett eszközöltetnek. Meg nem felelő áruk szívesen kicseréltetnek. 9—75

Építési vállalkozók részére pályázati hirdetmény.

A nagyvárad helyőrség tisztikara azonnal, — legkésőbb azonban 1896. május 1-vel — **kaszinó-helyiséget** szándékozik több év tartamára bérelni.

Következő helyiségekre van szükség:
1 nagyobb terem, 1 fogadó terem, 1 olvasó terem, 1 játékszoba, 1 találó helyiséggel egybekötött tágas konyha, 2 legényszoba, 1 italkimérsi szoba, megfelelő pincze, padlás és faskamara helyiségekkel.

Részletekre nézve fölvilágosítást ad: az egylet titkára, Nagy-Teleki-utca, Jellinek-féle ház, a cs. és kir. 33. gyalogdandár-parancsnoksági irodában, naponta 11 és 12 óra között. (87) 3—3

A t. c. gazdaközönség figyelmébe!

Mint minden tavasszal — úgy az idén is bátorkodom üzletemet a t. cz. gazdaközönségnek: **gazdasági vetőmagvak** és egyéb gazdasági cikkek beszerzésére ajánlani.

Nagy készletet tartok: **arankamentes, valódi franczia és magyar luczerna, steier löhere** magvakból; **olasz, angol perje és pázsifűmag** vegyületekből; eredeti, **nem után termelt sárga Oberndorfi, Ecken-dorfi, angol veres mammuth és buczok takarmány répmagvakból**, melyeket mind a **legolcsóbb napiárakon** árusítom, és azok **azonosságáért**, valamint **csiraképességeért** szavatolok.

Ajánlok továbbá mindenféle gazdasági cikkek, u. m. petroleum, ásvány- és oliva gépolajokat; gazdasági gépekhez szükséges anyagokat, carbolineum és mindenféle fertőtlenítő, valamint állatgyógyászati szereket.

Vidéki megrendeléseket, a rendelmény vétele napján már elszállítok; pontos és jutányos kiszolgáltatást ígérve, maradok a t. cz. gazdaközönség

Nagyvárad, 1895. márcz. 15.

kész szolgálja

(74) 6—10

Janky Antal